

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/02619-19

Saksbehandler
Malene Aaram Vike

Dato
06.10.2023

Innspill til stortingsmelding for villrein fra Sunndal kommune deres ref. 23/4675

Vedlagt ligger Sunndal kommunes innspill til stortingsmelding om villrein, vedtatt av Sunndal kommunestyre i sak 19/23 dato 04.10.23.

Med hilsen

Malene Aaram Vike
Tjenestesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:

Innspill fra Sunndal kommune på mulig ny politikk for villrein

Vedtak

SV_23_4675 – innspill til stortingsmelding om villrein - mulighet for utsatt frist innspill

---

Postadresse

Postboks 94, 6600 Sunndalsøra

E-post

e-post

Besøksadresse

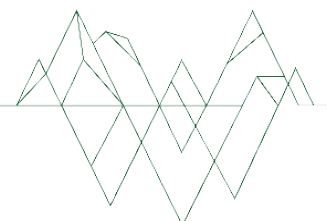
Avdeling for samfunnsutvikling,
Romsdalsv. 2, 6600 Sunndalsøra
www.sunndal.kommune.no

Telefon

Telefon

Org.nr

Orgnr

Arkivsak-dok. 19/02619-16
Saksbehandler Malene Aaram Vike

Saksgang	Møtedato	
Kommunestyret	04.10.2023	19/23

Saksframlegg

Innspill fra Sunndal kommune på mulig ny politikk for villrein

Kommunedirektørens innstilling:

Sunndal kommune har følgende innspill til arbeidet med ny stortingsmelding for ny villreinpolitikk:

1) Bestandsforvaltning:

Innspill: Villreinforvaltningen i dag er kunnskapsbasert, og det er god kunnskap om lokal bestandsforvaltning. Det som har endret seg betraktelig er klima med forventet høyere temperaturer og økte nedbørsmengder sommertid samt mildere og mindre stabilt vinterklima. Dette betyr at det er behov for en bestandsforvaltning som hensyntar endrede forutsetninger for villreinen. Kunnskapsbasert og oppdatert bestandsforvaltning er avgjørende for å ivareta villreinens kvalitet. Dette handler blant annet om innsamling av data, og det må vurderes om innsamling skal være mer detaljert enn hva den er i dag.

Viktig data er blant annet vekt på dyra som gir en viktig pekepinn på bestandens kvalitet og helsetilstand. Eksempelvis via rapportering av fellingsresultat ved at jegere får medsendt vekt for å veie dyret som felles. Tiltaket med å sende med vekt for de med kalvekort må opprettholdes som i dag når jakt gjennomføres, da det gir en indikasjon på tilstand på villreinbestanden, og bør også vurderes som tiltak for alle dyr som felles. Mer detaljert og kvalitetssikret rapportering vil gi et datagrunnlag som igjen vil kunne gi mer tilpasset forvaltningsstrategi. Dette er avgjørende for å sikre en langsiktig, bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning som tilpasses endrede behov og forutsetninger.

Sunndal kommune støtter skisserte politikkområde 1 om bestandsforvaltning, og ber om at det i det videre arbeidet settes søkelys på å få hentet mer detaljert data om kvaliteten på villreinen, for slik å kunne oppdatere bestandsplaner og iverksette tilpassede tiltak. Metoder som brukes i bestandsforvaltningen i dag anses som viktig for å få det hele og sammensatte bildet for bærekraftig forvaltning av bestanden.

2) Dyrehelse:

Innspill: Viser til svar under punkt 1, da dyrenes helse avhenger å overvåke og forvalte bestanden. For å få kunnskap om dyrenes helse, så må en ha tilfang på sesongfersk data om kvalitet på villreinbestanden.

Det er kritisk at avvik i forhold til helse oppdages raskt, for å iverksette målrettede og korrekte tiltak for å minske negativ virkning for stammen. Virkemidler som er tilgjengelige i dag er viktig å videreføre, inkludert styrket kunnskap om de utfordringer som har oppstått med tanke på klimaendringer.

3) Arealforvaltning:

Innspill: Leveområdene til villrein må bevares, og villreinens hensyn må gå foran friluftlivsinteresser. Sunndal kommune ønsker en restriktiv arealforvaltning i leveområdene til villrein. I dag er det samarbeid mellom de ulike forvaltningsnivåene når det gjelder villrein, men det er ønskelig med et enda tettere samarbeid med tydelige roller for hvem som fatter hvilke vedtak, for å kunne utøve en forvaltning som gir en bærekraftig utvikling av villreinstammen. Kommunen ønsker et sterkere samarbeid, samordning og rolleforståelse i saker som angår arealer tilknyttet villrein.

Arealmessig er kommunen forvaltningsorganet, og det er viktig at myndighet opprettholdes på lokalt nivå. Sunndal kommune gjennomfører en restriktiv arealforvaltning også i dag. Det bør utredes om lokal forvaltning skulle hatt større handlingsrom og myndighet til å treffe målrettede og kunnskapsbaserte tiltak for villrein. Tiltak som styrer ferdsel i definerte perioder, bør eksempelvis kunne inngå i areal- og reguleringsplaner sterkere enn hva det gjør i dag. Utbygging bør begrenses og nye områder bør ikke legges ut for utbygging innenfor villreinens leveområder. Her bør staten utarbeide en tydelig veileder for hvordan dette skal gjøres på lokalt nivå. Fortetting av allerede nedbygde områder bør prioriteres ved nybygg, men samtidig bør det hensyntas eventuelle konsekvenser, slik som økt ferdsel i området. Det bør organiseres et tettere samarbeid mellom kommuner som inngår i villreinens områder for å sikre mer entydig praksis når det gjelder arealforvaltning.

4) Restaurering:

Innspill: Restaurering (å rette opp igjen tidligere inngrep og påvirkning) anses som viktig for å opprettholde og utvikle villreinstammen til bærekraftig nivå. Den økologiske tilstanden i høyfjellet trenger restaurering i flere områder, og en restaurering vil kunne bidra positivt i hvordan villreinen trekker mellom øst og vest. Dette vil kunne virke positivt på genetisk diversitet og generell kondisjon i forbindelse med at reinen trekker dit hvor de beste beitene er til enhver tid. Restaurering av stier slik at en styrer ferdsel i større grad enn i dag er viktig, og bør gjennomføres i sårbare områder. Eksempelvis slik det er gjennomført i Hjerkinns skytefelt.

5) Ferdsl:

Innspill: Statusen områder har som nasjonalparker har medført økt ferdsel og turisme, som igjen påvirker villreinens områder og fortrenge villreinen og avskjærer trekkruer. Sunndal kommune er positiv til at stortingsmeldingen skal omhandle ulike tiltak for å redusere negativ påvirkning fra ferdsel, og da særlig i de områder der villreinen er gitt prioritet. Herunder nevnes da typiske tiltak som kan ha positiv effekt; kanalisering av ferdsel, regulere åpningstider for ferdsel i kalvingsperioder, iverksette mer organisert og kontrollert ferdsel.

Ferdsel bør kanaliseres utenfor kritiske funksjonsområder for villrein, men dette krever ressurser for å få gjennomført. En styrking av Statens Naturoppsyn for å håndheve eksisterende og framtidige reguleringer og bestemmelser vil være avgjørende for å oppnå positiv effekt.

Innspill som ikke kommer tydelig nok frem i politikk områdene:

Beitekvalitet for villrein endrer seg i takt med klimaendringer, og Sunndal kommune ønsker mer kunnskap om beitekvalitet og en bedre metodikk for kunnskapsinnhenting.

Økt kunnskap om rovviltforvaltning og sammenhengen dette har med villreinstammen bør inkluderes i arbeidet med ny stortingsmelding om villrein.

Saksopplysninger

Denne saken gjelder

Regjeringen ønsker innspill om hvordan villreinens betingelser kan bedres knyttet til fem politikk områder. Frist for innspill var satt til 1. oktober. Administrasjonen søkte om utsettelse, og fikk godkjent utsatt frist for innsending til etter kommunestyremøtet 4. oktober.

Det ønskes i denne omgang innspill på hvordan villreinens betingelser kan bedres som knytter seg til de fem områdene som er trukket opp.

Link til informasjon: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-ber-om-innspill-til-ny-villreinpolitikk/id2992768/>

Vurdering

Det er tatt utgangspunkt i regjeringens redegjøring i forhold til at de etterspør innspill til ny villreinpolitikk. Fem ulike politikkområder er redegjort for. Disse er:

1) Bestandsforvaltning:

Bestandsforvaltning av villrein omfatter i dag oppgaver som innsamling av datagrunnlag, bestandsovervåkning, utarbeiding og godkjenning av bestandsplaner, fastsetting av årlige fellingskvoter, organisering av jaktutøvelse og rapportering av fellingsresultat. Dette er i hovedsak privatrettslige oppgaver som blir ivaretatt av grunneiere og jaktrettighetshavere, vanligvis organisert gjennom et villreinutvalg eller villreinlag. De offentligrettslige oppgavene som godkjenning av bestandsplaner og vedtak om årlige fellingskvoter, blir ivaretatt av de regionale villreinnemndene.

Det er i dag god kunnskap om lokal bestandsforvaltning i villreinområdene. Utfordringsbildet er imidlertid stadig mer komplekst. Dette kan medføre behov for å gjøre tilpasninger i forvaltningsstrategiene for å sikre en langsiktig og bærekraftig forvaltning som kan tilpasses endrede behov og forutsetninger.

Forslag til innspill fra Sunndal kommune:

Villreinforvaltningen i dag er kunnskapsbasert, og det er god kunnskap om lokal bestandsforvaltning. Det som har endret seg betraktelig er klima med forventet høyere temperaturer og økte nedbørsmengder sommertid samt mildere og mindre stabilt vinterklima. Dette betyr at det er behov for en bestandsforvaltning som hensyntar endrede forutsetninger for villreinen. Kunnskapsbasert og oppdatert bestandsforvaltning er avgjørende for å ivareta villreinens kvalitet. Dette handler blant annet om innsamling av data, og det må vurderes om innsamling skal være mer detaljert enn hva den er i dag. Viktig data er blant annet vekt på dyra som gir en viktig pekepinn på bestandens kvalitet og helsetilstand. Eksempelvis via rapportering av fellingsresultat ved at jegere får medsendt vekt for å veie dyret som felles. Tiltaket med å sende med vekt for de med kalvekort må opprettholdes som i dag når jakt gjennomføres, da det gir en indikasjon på tilstand på villreinbestanden, og bør også vurderes som tiltak for alle dyr som felles. Mer detaljert og kvalitetssikret rapportering vil gi et datagrunnlag som igjen vil kunne gi mer tilpasset forvaltningsstrategi. Dette er avgjørende for å sikre en langsiktig, bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning som tilpasses endrede behov og forutsetninger.

Sunndal kommune støtter skisserte politikkområde 1 om bestandsforvaltning, og ber om at det i det videre arbeidet settes søkelys på å få hentet mer detaljert data om kvaliteten på villreinen, for slik å kunne oppdatere bestandsplaner og iverksette tilpassede tiltak. Metoder som brukes i bestandsforvaltningen i dag anses som viktig for å få det hele og sammensatte bildet for bærekraftig forvaltning av bestanden.

2) Dyrehelse

Dyrehelse hos villrein henger ofte tett sammen med bestandsforvaltning og arealforvaltning. Det er ulike helseutfordringer i villreinområdene, noe som påvirker dagens dyrehelseforvaltning. I første rekke har det blitt satt søkelys på å bekjempe alvorlige sykdomsutbrudd og hindre smittespredning. Dette vil fortsatt være viktig, men det vil også være et økt behov for en helhetlig tilnærming med økt søkelys på ulike helseutfordringer for villreinen for å sikre god helsestatus generelt. Kalvevekter er ofte en god indikasjon på dyrehelse, og stortingsmeldingen vil belyse behovet for å finne målrettede tiltak for å øke kalvevektene der disse i dag er lave.

Klassisk skrantesyke er den mest alvorlige dyresykdommen som vi så langt har dokumentert på villrein i Norge, og sykdommen er alltid dødelig for dyret. I 2016 ble det påvist klassisk skrantesyke på villrein i Nordfjella. For å bekjempe sykdommen i Nordfjella, ble hele bestanden skutt ut. I 2020 ble sykdommen påvist hos en villreinbukk på Hardangervidda. Bestanden på Hardangervidda skal ikke tas ut, men uttaket av antallet villrein gjennom jakt er de siste årene økt, og særlig når det gjelder andelen eldre bukk. Regjeringens strategi er fremdeles å begrense og om mulig utrydde skrantesyke.

I tillegg må det hindres at nye alvorlige dyresykdommer oppstår, eller at skadelige parasitter får vesentlig uheldige følger. Et klima i endring vil blant annet kunne øke negativ påvirkning fra sykdommer og parasitter, og det er nødvendig med mer kunnskap om dette.

De mest aktuelle virkemidlene på dyrehelseområdet er stort sett tilgjengelig i dag. Slike virkemidler kan blant annet være kunnskapsinnhenting, jakt og andre former for uttak av dyr, ulike former for saneringstiltak, og tiltak knyttet til blant annet utmarksbeite i villreinområdene. Innhenting av ny kunnskap om effektive bekjempelsestiltak for å unngå smittespredning bør prioriteres. Der det i dag er utfordringer, kan strategiske utredninger av virkemiddelbruken bli viktig.

Innspill fra Sunndal kommune:

Viser til svar under punkt 1, da dyrenes helse avhenger å overvåke og forvalte bestanden. For å få kunnskap om dyrenes helse, så må en ha tilfang på sesongfersk data om kvalitet på villreinbestanden. Det er kritisk at avvik i forhold til helse oppdages raskt, for å iverksette målrettede og korrekte tiltak for å minske negativ virkning for stammen. Virkemidler som er tilgjengelige i dag er viktig å videreføre, inkludert styrket kunnskap om de utfordringer som har oppstått med tanke på klimaendringer.

3) Arealforvaltning

Det er mange ulike brukerinteresser i villrein fjellet, som hver for seg eller samlet påvirker villreinens arealbruk. Enn «bit-for-bit»-utbygging i mange av leveområdene til villreinen påvirker negativt villreinens livsgrunnlag. Det er derfor nødvendig med en mer helhetlig og langsiktig arealforvaltning for å ivareta områder som er viktige for villreinen. Dette gjelder særlig viktige trekkpassasjer og funksjonsområder for villrein.

Lokal og regional arealforvaltning i villreinområdene er i dag regulert gjennom vedtatte planer etter plan- og bygningsloven. Andre offentlige og private sektorområder har også stor betydning for arealforvaltningen av villreinområdene, slik som blant annet energi, samferdsel, områdevern og friluftsliv. Nesten 50 prosent av villreinens leveområder er vernet med hjemmel naturmangfoldloven. Dette setter restriksjoner for bruken av disse arealene, men i mange områder har det trolig også medført økt attraksjonsverdi med medfølgende økt ferdsel.

Regionale og kommunale planer bør bidra til at leveområdene til villreinen bevares og legge til rette for en utvikling som bedrer situasjonen for villreinen. Utbygging bør i større grad enn i dag avgrenses for å unngå ytterligere inngrep i sammenhengende natur- og friluftsområder, slik som villreinområder.

Potensialet for fortetting eller utvidelse av eksisterende områder for fritidsboliger bør som eksempel vurderes før det blir lagt til rette for utbygging i nye områder som kan påvirke villreinen negativt. Kommunene bør trolig unngå nye hytteområder i villreinområder.

Meldingen vil legge vekt på å få frem et godt faggrunnlag, gode arenaer for samhandling mellom relevante beslutningsmyndigheter og god koordinering med relevante prosesser.

Kommunenes oppfølging av regionale og nasjonale føringer og forventninger vil også være viktig i meldingen.

Innspill fra Sunndal kommune:

Leveområdene til villrein må bevares, og villreinenes hensyn må gå foran friluftslivsinteresser. Sunndal kommune ønsker en restriktiv arealforvaltning i leveområdene til villrein. I dag er det samarbeid mellom de ulike forvaltningsnivåene når det gjelder villrein, men det er ønskelig med et enda tettere samarbeid med tydelige roller for hvem som fatter hvilke vedtak, for å kunne utøve en forvaltning som gir en bærekraftig utvikling av villreinstammen. Kommunen ønsker et sterkere samarbeid, samordning og rolleforståelse i saker som angår arealer tilknyttet villrein.

Arealmessig er kommunen forvaltningsorganet, og det er viktig at myndighet opprettholdes på lokalt nivå. Sunndal kommune gjennomfører en restriktiv arealforvaltning også i dag. Det bør utredes om lokal forvaltning skulle hatt større handlingsrom og myndighet til å treffe målrettede og kunnskapsbaserte tiltak for villrein. Tiltak som styrer ferdsel i definerte perioder, bør eksempelvis kunne inngå i areal- og reguleringsplaner sterkere enn hva det gjør i dag. Utbygging bør begrenses og nye områder bør ikke legges ut for utbygging innenfor villreinenes leveområder. Her bør staten utarbeide en tydelig veileder for hvordan dette skal gjøres på lokalt nivå. Fortetting av allerede nedbygde områder bør prioriteres ved nybygg, men samtidig bør det hensyntas eventuelle konsekvenser, slik som økt ferdsel i området. Det bør organiseres et tettere samarbeid mellom kommuner som inngår i villreinenes områder for å sikre mer entydig praksis når det gjelder arealforvaltning.

4) Restaurering

Restaurering betyr i denne sammenheng å rette opp igjen tidligere inngrep og påvirkninger som virker negativt inn på naturen, og dermed forbedre den økologiske tilstanden og naturverdiene i det aktuelle området. For å øke villreinenes områdebruk, vil det i flere tilfeller kunne være nødvendig å gjenopprette deler av villreinenes historiske områder, gjennom restaurering og andre tilbakeføringstiltak. Det er viktig å finne gode modeller for å finansiere slike tiltak.

Innspill fra Sunndal kommune:

Restaurering (å rette opp igjen tidligere inngrep og påvirkning) anses som viktig for å opprettholde og utvikle villreinstammen til bærekraftig nivå. Den økologiske tilstanden i høyfjellet trenger restaurering i flere områder, og en restaurering vil kunne bidra positivt i hvordan villreinen trekker mellom øst og vest. Dette vil kunne virke positivt på genetisk diversitet og generell kondisjon i forbindelse med at reinen trekker dit hvor de beste beitene er til enhver tid. Restaurering av stier slik at en styrer ferdsel i større grad enn i dag er viktig, og bør gjennomføres i sårbare områder. Eksempelvis slik det er gjennomført i Hjerkinns skytefelt.

5) Ferdsl

Prinsippet om fri ferdsel i utmark står sterkt i Norge. I villreinområdene kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Det samme gjelder med enkelte unntak ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, sykkel eller liknende. Ferdsl er samtidig en økende utfordring for villrein fordi den fortrenger reinen fra leveområder og avskjærer reinens trekkruiter, og det er viktig å hindre at ferdsel får alvorlige konsekvenser for villrein.

Meldingen vil omhandle ulike tiltak for å redusere negativ påvirkning fra ferdsel, særlig i de områdene der villreinen er gitt prioritet. Det gjelder blant annet kanalisering av ferdsel. Det kan også være snakk om å utrede eksisterende eller nye virkemidler for ferdselsrestriksjoner, for eksempel i enkelte deler av villreinområdene og for enkelte tider av året, der villrein er særlig sårbar for forstyrrelser.

Innspill fra Sunndal kommune:

Statusen områder har som nasjonalparker har medført økt ferdsel og turisme, som igjen påvirker villreinens områder og fortrenger villreinen og avskjærer trekkruiter. Sunndal kommune er positiv til at stortingsmeldingen skal omhandle ulike tiltak for å redusere negativ påvirkning fra ferdsel, og da særlig i de områder der villreinen er gitt prioritet. Herunder nevnes da typiske tiltak som kan ha positiv effekt; kanalisering av ferdsel, regulere åpningstider for ferdsel i kalvingsperioder, iverksette mer organisert og kontrollert ferdsel. Ferdsel bør kanaliseres utenfor kritiske funksjonsområder for villrein, men dette krever ressurser for å få gjennomført. En styrking av Statens Naturoppsyn for å håndheve eksisterende og framtidige reguleringer og bestemmelser vil være avgjørende for å oppnå positiv effekt.

Det inviteres også gi innspill til områder som ikke er tilstrekkelig dekket i de fem politikkområdene.

Sunndal kommune har to innspill:

Beitekvalitet for villrein endrer seg i takt med klimaendringer, og Sunndal kommune ønsker mer kunnskap om beitekvalitet og en bedre metodikk for kunnskapsinnhenting.

Økt kunnskap om rovviltforvaltning og sammenhengen dette har med villreinstammen bør inkluderes i arbeidet med ny stortingsmelding om villrein.

Konklusjon:

Kommunedirektøren tilrår kommunestyret å gi innspill i tråd med vurdering og innstilling i saken. Vedtatte innspill fra Sunndal kommune oversendes klima- og miljødepartementet.

☐		Mål 11 Bærekraftige byer og samfunn
☒		Mål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon
☐		Mål 13 Stoppe klimaendringene
☐		Mål 14 Liv under vann
☒		Mål 15 Liv på land
☐		Mål 16 Fred og rettferdighet
☒		Mål 17 Samarbeid for å nå målene

Vedlegg

Saksprotokoll

Arkivsak-dok. 19/02619
Saksbehandler Malene Aaram Vike

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kommunestyret	04.10.2023	19/23

Innspill fra Sunndal kommune på mulig ny politikk for villrein

---

Kommunestyret har behandlet saken i møte 04.10.2023 sak 19/23

Møtebehandling

Leder ved avdeling for samfunnsutvikling, Malene Aaram Vike, orienterte i saken.

Votering

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak/innstilling

Sunndal kommune har følgende innspill til arbeidet med ny stortingsmelding for ny villreinpolitikk:

1) Bestandsforvaltning:

Innspill: Villreinforvaltningen i dag er kunnskapsbasert, og det er god kunnskap om lokal bestandsforvaltning. Det som har endret seg betraktelig er klima med forventet høyere temperaturer og økte nedbørsmengder sommertid samt mildere og mindre stabilt vinterklima. Dette betyr at det er behov for en bestandsforvaltning som hensyntar endrede forutsetninger for villreinen. Kunnskapsbasert og oppdatert bestandsforvaltning er avgjørende for å ivareta villreinens kvalitet. Dette handler blant annet om innsamling av data, og det må vurderes om innsamling skal være mer detaljert enn hva den er i dag.

Viktig data er blant annet vekt på dyra som gir en viktig pekepinn på bestandens kvalitet og helsetilstand. Eksempelvis via rapportering av fellingsresultat ved at jegere får medsendt vekt for å veie dyret som felles. Tiltaket med å sende med vekt for de med kalvekort må opprettholdes som i dag når jakt gjennomføres, da det gir en indikasjon på tilstand på villreinbestanden, og bør også vurderes som tiltak for alle dyr som felles. Mer detaljert og kvalitetssikret rapportering vil gi et datagrunnlag som igjen vil kunne gi mer tilpasset forvaltningsstrategi. Dette er avgjørende for å sikre en langsiktig, bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning som tilpasses endrede behov og forutsetninger.

Sunndal kommune støtter skisserte politikkområde 1 om bestandsforvaltning, og ber om at det i det videre arbeidet settes søkelys på å få hentet mer detaljert data om kvaliteten på villreinen, for slik å kunne oppdatere bestandsplaner og iverksette tilpassede tiltak. Metoder som brukes i bestandsforvaltningen i dag anses som viktig for å få det hele og sammensatte bildet for bærekraftig forvaltning av bestanden.

2) Dyrehelse:

Innspill: Viser til svar under punkt 1, da dyrenes helse avhenger å overvåke og forvalte bestanden. For å få kunnskap om dyrenes helse, så må en ha tilfang på sesongfersk data om kvalitet på villreinbestanden. Det er kritisk at avvik i forhold til helse oppdages raskt, for å iverksette målrettede og korrekte tiltak for å minske negativ virkning for stammen. Virkemidler som er tilgjengelige i dag er viktig å videreføre, inkludert styrket kunnskap om de utfordringer som har oppstått med tanke på klimaendringer.

3) Arealforvaltning:

Innspill: Leveområdene til villrein må bevares, og villreinens hensyn må gå foran friluftslivsinteresser. Sunndal kommune ønsker en restriktiv arealforvaltning i leveområdene til villrein. I dag er det samarbeid mellom de ulike forvaltningsnivåene når det gjelder villrein, men det er ønskelig med et enda tettere samarbeid med tydelige roller for hvem som fatter hvilke vedtak, for å kunne utøve en forvaltning som gir en bærekraftig utvikling av villreinstammen. Kommunen ønsker et sterkere samarbeid, samordning og rolleforståelse i saker som angår arealer tilknyttet villrein.

Arealmessig er kommunen forvaltningsorganet, og det er viktig at myndighet opprettholdes på lokalt nivå. Sunndal kommune gjennomfører en restriktiv arealforvaltning også i dag. Det bør utredes om lokal forvaltning skulle hatt større handlingsrom og myndighet til å treffe målrettede og kunnskapsbaserte tiltak for villrein. Tiltak som styrer ferdsel i definerte perioder, bør eksempelvis kunne inngå i areal- og reguleringsplaner sterkere enn hva det gjør i dag. Utbygging bør begrenses og nye områder bør ikke legges ut for utbygging innenfor villreinens leveområder. Her bør staten utarbeide en tydelig veileder for hvordan dette skal gjøres på lokalt nivå. Fortetting av allerede nedbygde områder bør prioriteres ved nybygg, men samtidig bør det hensyntas eventuelle konsekvenser, slik som økt ferdsel i området. Det bør organiseres et tettere samarbeid mellom kommuner som inngår i villreinens områder for å sikre mer entydig praksis når det gjelder arealforvaltning.

4) Restaurering:

Innspill: Restaurering (å rette opp igjen tidligere inngrep og påvirkning) anses som viktig for å opprettholde og utvikle villreinstammen til bærekraftig nivå. Den økologiske tilstanden i høyfjellet trenger restaurering i flere områder, og en restaurering vil kunne bidra positivt i hvordan villreinen trekker mellom øst og vest. Dette vil kunne virke positivt på genetisk diversitet og generell kondisjon i forbindelse med at reinen trekker dit hvor de beste beitene er til enhver tid. Restaurering av stier slik at en styrer ferdsel i større grad enn i dag er viktig, og bør gjennomføres i sårbare områder. Eksempelvis slik det er gjennomført i Hjerkinns skytefelt.

5) Ferdsel:

Innspill: Statusen områder har som nasjonalparker har medført økt ferdsel og turisme, som igjen påvirker villreinens områder og fortrenger villreinen og avskjærer trekkruter. Sunndal kommune er positiv til at stortingsmeldingen skal omhandle ulike tiltak for å redusere negativ påvirkning fra ferdsel, og da særlig i de områder der villreinen er gitt prioritet. Herunder nevnes da typiske tiltak som kan ha positiv effekt; kanalisering av ferdsel, regulere åpningstider for ferdsel i kalvingsperioder, iverksette mer organisert og kontrollert ferdsel.

Ferdsel bør kanaliseres utenfor kritiske funksjonsområder for villrein, men dette krever ressurser for å få gjennomført. En styrking av Statens Naturoppsyn for å håndheve eksisterende og framtidige reguleringer og bestemmelser vil være avgjørende for å oppnå positiv effekt.

Innspill som ikke kommer tydelig nok frem i politikk områdene:

Beitekvalitet for villrein endrer seg i takt med klimaendringer, og Sunndal kommune ønsker mer kunnskap om beitekvalitet og en bedre metodikk for kunnskapsinnhenting.

Økt kunnskap om rovviltforvaltning og sammenhengen dette har med villreinstammen bør inkluderes i arbeidet med ny stortingsmelding om villrein.